

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.6.2011
KOM(2011) 393 slutlig

GRÖNBOK

System för exportkontroll för produkter med dubbla användningsområden från Europeiska unionen: säkerhet och konkurrenskraft i en föränderlig värld

GRÖNBOK

System för exportkontroll för produkter med dubbla användningsområden från Europeiska unionen: säkerhet och konkurrenskraft i en föränderlig värld

1. INLEDNING

Exportkontroll för produkter med dubbla användningsområden, dvs. produkter som kan användas för både civila och militära ändamål, ligger i förgrunden för internationella insatser för icke-spridning. Kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden, vägledd av specificerade säkerhetskrav, genomförs genom handelsåtgärder i form av tillståndskrav för export av produkter med dubbla användningsområden till tredje land. Sådana varors och tekniks högteknologiska natur, och den betydande omfattning som det handlas med dem, innebär att sektorn för produkter med dubbla användningsområden är en mycket viktig del i EU:s satsning på innovation och konkurrenskraft.

Följaktligen bör man ägna särskild uppmärksamhet åt att finna rätt balans mellan som eftersträvas och behovet av att stödja affärsverksamheten då man kontrollerar export. Denna nära koppling mellan säkerhet och handel står i centrum för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden. Det är också den som skapar särskilda utmaningar för genomförandet inom Europeiska unionen.

Sedan 1995[1] har det varit allmänt accepterat att kontroller av export av produkter med dubbla användningsområden är Europeiska unionens exklusiva befogenhet och en integrerad del av EU:s gemensamma handelspolitik. Denna exklusiva befogenhet innebär att medlemsstaterna saknar behörighet, om inte unionen ger ett särskilt bemyndigande[2]. Ett sådant godkännande för exceptionella nationella åtgärder gavs åt medlemsstaterna i exportförordningen[3] och ingår också i den lagstiftning som fastställer EU:s system för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden (förordning (EG) nr 428/2009 om produkter med dubbla användningsområden).

Exportkontroller i EU är följaktligen å ena sidan beroende av hänsynstagande till handel och säkerhet, och å andra sidan av EU:s och nationella åtgärder. Vid exceptionella omständigheter som kan ha betydelse för en medlemsstats väsentliga säkerhetsintressen bör det senare givetvis ha företräde. Detta säkerhetsundantag bör dock inte tolkas som ett omfattande godkännande att tillåta oberoende nationella tillvägagångssätt när en medlemsstat vill vidta åtgärder[4].

Gällande utvecklingen av EU:s exportkontrollsystem under de senaste tio åren har man kunnat iaktta att det har blivit allt svårare att skilja handelsintressen och säkerhetsaspekter åt. I

---

1 År 1995 avgav EG-domstolen två grundläggande utslag i mål C-70/94 - Fritz Werner Industrie-Ausrüstungen GmbH mot Förbundsrepubliken Tyskland och mål C-83/94 - Brottmål mot Peter Leifer, Reinhold Otto Krauskopf och Otto Holzer.

2 Se artikel 2.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

3 Rådets förordning (EEG) nr 2603/69.

4 Se mål C-70/94 och C-83/94 ovan. I mål C-83/94, angav EG-domstolen att alla exceptionella åtgärder som vidtas i detta avseende måste stå i proportion till det mål som eftersträvas.

stället för en harmoniserad EU-strategi för exportkontroll där säkerhetsaspekten behandlas olika i varje enskilt fall för att skydda väsentliga säkerhetsintressen och förhindra transaktioner med hög riskfaktor, har man i EU en rad olika tillvägagångssätt för exportkontroller. Dessa sträcker sig från de mycket stränga exportbegränsningar för exportörer som är etablerade i vissa medlemsstater till tillämpning av nationella förenklingsåtgärder för att ge vissa exportörer i vissa medlemsstater möjlighet att exportera produkter med dubbla användningsområden så enkelt som möjligt.

2. GRÖNBOKENS SYFTE

Enligt artikel 25 i förordningen om produkter med dubbla användningsområden ska kommissionen utarbeta en rapport om genomförandet av EU:s exportkontrollsystem och möjliga reformområden. Följaktligen är syftet med denna grönbok är att inleda en bred allmän diskussion om hur EU:s nuvarande system för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden fungerar[5]. Detta samråd genomförs i syfte att samla in information från det civila samhället, icke-statliga organisationer, industrin, den akademiska världen och medlemsstaternas regeringar om:

- Detaljerade bestämmelser om den nuvarande exportkontrollen för att förbereda översynen av systemet.

- Den gradvisa reformen av EU:s system för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden för att anpassa den till snabbt föränderliga omständigheter i den moderna världen.

Resultaten av samrådet kommer därför att bidra till att identifiera styrkor och svagheter i det nuvarande systemet och kartlägga en långsiktig vision av ramverket för EU:s exportkontroll. Dessa resultat kommer att omsättas i konkreta ändringar av det nuvarande systemet och förberedandet av en långsiktig strategi för utveckling av exportkontroller i EU.

3. GRÖNBOKENS STRUKTUR

För att underlätta samrådsprocessen och för att hålla de kortsiktiga aspekterna av granskningsförfarandet åtskilda från diskussionerna om visioner på medellång och lång sikt har denna grönbok indelats i tre skilda delar:

- Den första delen handlar om exportkontroller i ett bredare sammanhang.

- Den andra delen berör detaljerna i EU:s nuvarande system för kontroll av export av varor med dubbla användningsområden enligt förordning nr 428/2009.

- Det tredje delen handlar om hur EU:s ramverk för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden kunde utvecklas.

[5] Denna grönbok handlar uteslutande om exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden. EU:s sanktioner och export av militär utrustning har uttryckligen undantagits.

4. EU:S EXPORTKONTROLLER I EN FÖRÄNDERLIG VÄRLD

4.1. Betydelsen av en sektor för produkter med dubbla användningsområden för EU:s ekonomi

EU har en omfattande industri för produkter med dubbla användningsområden med cirka 5 000 företag som är engagerade i export av kontrollerade produkter med dubbla användningsområden. Dessa svarar för en betydande andel av EU:s export[6]. Industrin för produkter med dubbla användningsområden är också synnerligen mångfaldig och omfattar exportörer som verkar inom sektorer som till exempel: kärnkraft, biologi, kemi, materialbearbetningsutrustning, elektronik, datorer, telekommunikation, kryptering, sensorer och lasrar, navigation och avionik, marin utrustning samt rymd- och framdrivningsutrustning. Därför är produkter med dubbla användningsområden ofta högteknologiska och speglar EU:s tekniska ledarskap i världen. Industrin för produkter med dubbla användningsområden är en viktig arbetsgivare för högkvalificerad personal, som är nyckeln till EU:s konkurrenskraft.

Frågor:

Till exportörer:

(1) Vilken betydelse anser ni att sektorn för produkter med dubbla användningsområden har för EU:s ekonomi?

(2) Vilken betydelse har exporten av produkter med dubbla användningsområden för ert företag? Vilka kostnader medför efterlevnaden av lagstiftningen? Vänligen ange i siffror.

Till behöriga myndigheter i medlemsstaterna:

(3) Till vilket värde exporteras produkter med dubbla användningsområden från er medlemsstat (i absoluta tal och i procent av den sammanlagda exporten)?

4.2. Kontroller av export av produkter med dubbla användningsområden i en föränderlig värld

På grund av karaktären hos varor med dubbla användningsområden är de mest avancerade produkterna endast tillgängliga från ett begränsat antal leverantörsländer. Dessa leverantörer samarbetar sinsemellan inom fyra internationella exportkontrollordningar: Australiengruppen (AG), Missile Technology Control Regime (MTCR), Nuclear Suppliers Group (NSG) och Wassenaar-arrangemanget (WA). Skälet är att man vill begränsa risken för att känsliga produkter ska avledas för militära ändamål eller till produktion av massförstörelsevapen[7].

Alla leverantörer av produkter med dubbla användningsområden är inte medlemmar i alla de internationella exportkontrollordningarna och alla medlemmar i exportkontrollordningarna

---

6 En analys av de relevanta KN-numren med dubbla användningsområden (som båda omfattar produkter som har dubbla användningsområden och som inte har det) tyder på att export av produkter med dubbla användningsområden utgör upp till 10 % av EU:s export (övre gräns).

7 Arbetet med de internationella exportkontrollordningarna är nära kopplat med att uppnå de mål som anges i flera internationella instrument, inbegripet fördraget om icke-spridning av kärnvapen, kemiska vapen, biologiska vapen och toxinvapen (BTV-konventionen) och FN:s säkerhetsråds resolutioner, såsom resolution 1540.

har inte lika effektiva system för exportkontroll. Därför kan det förekomma att vissa känsliga produkter överhuvudtaget inte omfattas av exportkontroller eller endast av kontroll på minimal nivå. Frågan om utbudet av de kontrollerade produkterna i utlandet är en viktig del av exportkontrollen eftersom det på ett påtagligt sätt påverkar beslut om huruvida vissa produkter bör kontrolleras eller inte. Om det utomlands finns ett brett utbud av särskilda varor minskas orsakerna till att kontrollera dem betydligt eftersom respektive exportkontrollbeslut kan påverka företagens resultat, samtidigt som man inte uppnår några säkerhetsmål.

Frågan om utbud i utlandet är en av många handelsfrågor som har en stor betydelse för internationella exportkontrollinsatser och är nära kopplad till den dynamiska ekonomiska utveckling som kan iakttas runtom i världen. Stark ekonomisk utveckling, snabb modernisering och den exponentiella spridningen av teknik har alla bidragit till att öka det globala välståndet, men har även kraftigt förändrat de grundläggande principerna för exportkontrollpolitik. Medan man för några årtionden sedan kunde förvänta sig att hitta kontrollerade produkter endast i ett mycket begränsat antal i de mest avancerade länderna är utbudet mycket större nu. Framsteg inom teknik och utbildning innebär att många känsliga produkter nu kan tillverkas i mycket mer heterogena miljöer och därigenom också bidra till ett ökat globalt utbud.

Många leverantörsländer runt om i världen har blivit medvetna om denna utveckling och har inlett målmedvetna reformer som syftar till att öka konkurrenskraften för deras industri och export, samtidigt som man säkerställer att godtagbara säkerhetsnivåer upprätthålls. Dessa reformer är huvudsakligen baserade på en viss prioritering av kontrollinsatserna för de produkter som medför de största riskerna, vilket innebär att de mest känsliga produkterna och destinationerna omfattas av de strängaste kontrollnivåerna. Som en del av dessa reformer har målmedvetna exportförenklingsåtgärder föreslagits för mindre känsliga exportprodukter som kan ge lokala exportörer avgörande konkurrensfördelar.

Det finns en risk för att kombinationen av det utländska utbudet av vissa produkter och den förenkling av exportkontrollförfarandena som genomförs i vissa tredje länder kan göra det svårare för exportörer från EU att konkurrera på de globala marknaderna.

Frågor

Till alla berörda parter:

(4) Hur påverkar det utländska utbudet av vissa kontrollerade produkter konkurrenskraften hos EU:s export med dubbla användningsområden?

(5) Hur konkurrenskraftiga är EU:s exportörer av produkter med dubbla användningsområden i förhållande till exportörer från tredje länder? Hur påverkas konkurrenskraften av de exportkontrollsreformer som genomförs i tredje länder?

(6) Hur skulle ni betygsätta EU:s nuvarande system för exportkontroll jämfört med tredje länders exportkontrollsystem?

(7) Hur påverkar exportkontroll för produkter med dubbla användningsområden verksamhet såsom internationellt samarbete inom forskning och innovation? Borde EU-lagstiftningen innehålla särskilda bestämmelser för sådan verksamhet?

4.3. Skillnaderna i nationella synsätt angående kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden

Förordningen om produkter med dubbla användningsområden fastställer en allmän ram för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden inom Europeiska unionen. Det praktiska genomförandet har dock nästan helt överlåtits till medlemsstaterna, med följden att olika system tillämpas inom EU. Skillnaderna mellan de nationella systemen kan indelas i tre breda kategorier:

- Administrativa – medlemsstater har mycket olika synsätt beträffande frågor såsom registreringskrav för exportörer och rapportering. Dessutom verkar vissa medlemsstater kräva att deras exportörer har interna program för att säkra att exportkontrollreglerna följs för att ha rätt att exportera produkter med dubbla användningsområden, medan andra inte kräver det.

- Materiella – medlemsstater använder de olika tillstånd som finns inom ramen för förordningen om produkter med dubbla användningsområden på olika sätt. Exempelvis har några medlemsstater infört generella nationella exporttillstånd för att underlätta export för sina exportörer, medan exportörer från andra medlemsstater inte har tillgång till dylika underlättande åtgärder.

- Operativa – medlemsstater tolkar uppgifter i kontrollförteckningen på olika sätt och använder generalklausulen i förordningen om produkter med dubbla användningsområden på olika sätt, vilket gör det möjligt att införa tillståndskrav för produkter som inte finns i EU:s kontrollförteckning[8].

Dessa skillnader leder till situationer där export av en särskild produkt från en medlemsstat kan försenas avsevärt eller till och med förbjudas, medan export av samma produkter från en annan medlemsstat kan fullbordas utan problem. Man skulle kunna överväga att begränsa de mest betydande skillnaderna vid tillämpningen av förordningen om produkter med dubbla användningsområden.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(8) Har ni stött på problem till följd av skillnader vid tillämpningen av exportkontroller bland EU-medlemsstater? Vilken typ av problem?

4.4. Lika villkor för exportörerna inom EU

EU:s välstånd är byggt på ett antal grundläggande principer, bl.a. den fria rörligheten för varor, etablerings- och konkurrensfrihet, som tillsammans skapar det klimat som är nödvändigt för ekonomisk tillväxt, stabilitet och välstånd. Dessa principer ligger till grund för den inre marknaden. EU:s gemensamma handelspolitik är en logisk följd av dessa principer på handelsområdet, där EU talar med en röst och säkerställer lika behandling av exportörer från alla 27 medlemsstater, vilket skapar de nödvändiga förutsättningarna för att framgångsrikt kunna konkurrera på världsmarknaden.

[8] Det finns dock vissa operativa områden, i synnerhet på tullområdet, där ett gemensamt EU-system används. Till exempel sambandet mellan produkter i kontrollförteckningen och tullvarunomenklaturen har unifierats på EU-nivå via Taric-databasen.

Exportkontrollområdet verkar vara särskilt problematiskt i detta avseende med följden att trots mer än ett decenniums arbete på EU-nivå är EU:s system för kontroll av export fortfarande splittrat och säkerställer inte samma standarder för exportörer överallt inom området.

Givetvis kan exportkontroller för produkter med dubbla användningsområden inte behandlas lika som vilket handelsområde som helst. Vid exportkontroll för produkter med dubbla användningsområden gäller det att kombinera säkerhets- och icke-spridningsaspekter med behovet att främja konkurrenskraften hos EU:s industri och finna jämvikt mellan dessa. I detta avseende kan tillämpningen av exportkontroller innebära antingen allvarliga förluster för en exportör (om en exportlicens inte kan erhållas) eller enorma vinster (om en licens kan erhållas snabbt eller åtminstone snabbare än konkurrenterna). Frågan om den administrativa bördan som läggs på exportörerna i och med att de måste följa lagstiftning om exportkontroll och den tid som det tar att erhålla licenser är följaktligen av största vikt. Med tanke på EU:s inre marknad och gemensamma handelspolitik borde dylika frågor tas itu med ordentligt på EU-nivå så att de europeiska företagen kan koncentrera sig på att konkurrera på de globala marknaderna snarare än slösa värdefulla resurser på att uppfylla olika och ibland motstridiga regler i medlemsstaterna. Det åligger EU och alla medlemsstater att arbeta tillsammans för att driva denna gemensamma agenda framåt.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(9) Anser ni att EU:s nuvarande ramverk för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden innebär lika villkor för alla exportörer inom EU? Om inte, på vilket sätt syns ojämnheterna? Vänligen ge exempel.

5. EU:S KONTROLLER AV EXPORT AV PRODUKTER MED DUBBLA ANVÄNDNINGSOMRÅDEN ENLIGT FÖRORDNING NR 428/2009

5.1. Översikt över EU:s system för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden

I förordning nr 428/2009 anges de viktigaste inslagen i EU:s system för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden medan största delen av det praktiska genomförandet och definitionen av ytterligare åtgärder åligger medlemsstaterna. I ramförordningen fastställs bland annat de typer av tillstånd som kan utfärdas, de villkor under vilka kontroller av produkter som inte tas upp i förteckningen kan införas, samråd och informationsutbyte samt krav på överföringar av vissa kontrollerade produkter inom EU.

De viktigaste inslagen i EU:s bestämmelser om exportkontroll tas upp mer i detalj nedan. Varje underavsnitt följs av en rad frågor som syftar till att samla in synpunkter från särskilt berörda parter om den praktiska tillämpningen av förordningen om produkter med dubbla användningsområden.

5.2. Typer av tillstånd

Fyra typer av tillstånd är för närvarande tillgängliga enligt förordningen om produkter med dubbla användningsområden, av vilka tre utfärdas av medlemsstaterna (individuella, globala och nationella generella exporttillstånd). EU:s generella exporttillstånd (EU GEA) EU001, som finns i bilaga II till förordningen, utfärdas av EU. Kommissionen är medveten om att handläggningstiderna och kraven för de olika tillstånden varierar mellan olika medlemsstater

och vill därför samla in ytterligare uppgifter från berörda parter om hur dessa tillstånd tillämpas inom EU.

Användningen av nationella generella exporttillstånd inom hela EU är särskilt intressant på grund av dess betydande inverkan på exporten. Det som är positivt är att nationella generella exporttillstånd avsevärt kan underlätta export av produkter i lågrisksituationer. Negativt är dock att nationella generella exporttillstånd endast är tillgängliga för exportörer i vissa medlemsstater och därmed kan riskera att snedvrida den inre marknaden. Endast 7 medlemsstater har gjort nationella generella exporttillstånd tillgängliga för sina exportörer.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(10) Är systemet för tillgängliga licenser inom EU adekvat? Om inte, hur bör det ändras?

(11) Hur lång tid behövs för att erhålla en individuell eller global licens?

(12) Garanterar befintliga typer av exporttillstånd en rättvis behandling av och lika villkor för exportörer i hela EU?

(13) Vilken är nyttan av nationella generella exporttillstånd jämfört med EU:s generella exporttillstånd?

(14) Hur kunde fördelarna med de nationella generella exporttillstånden utvidgas till att omfatta exportörer som är etablerade i andra medlemsstater?

Till exportörer:

(15) Vilken typ/vilka typer av licens använder ni huvudsakligen? Finns det några särskilda problem med att få särskilda typer av licenser?

Till tillståndsmyndigheter:

(16) Hur många licenser utfärdade ni 2010 (per typ av licens)?

5.3. Övergripande ("catch all") kontroller

Enligt artikel 4 i förordningen om produkter med dubbla användningsområden har medlemsstater rätt att under vissa omständigheter kräva ett tillstånd för export av produkter som inte inbegrips i EU:s kontrollförteckning. Detta tillståndskrav är endast giltigt i den utfärdande medlemsstaten och gäller en viss transaktion eller en viss typ av transaktion (t.ex. export av vissa produkter till en särskild destination eller slutanvändare). På grund av sin begränsade räckvidd, kan den övergripande mekanism som för tillfället är tillgänglig innebära negativa effekter för säkerhet och handel. I fråga om säkerhet kan denna begränsade räckvidd innebära att samma eller liknande produkter förblir tillgängliga från andra medlemsstater. Beträffande handeln kan denna begränsade giltighet innebära att konkurrenter i andra medlemsstater får fortsätta att fritt driva handel med en särskild produkt även om ett tillståndskrav har införts i andra medlemsstater.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(17) Är ni nöjda med hur den nuvarande övergripande mekanismen fungerar? Om inte, vilka problem har ni stött på?

(18) Leder det nuvarande systemet av övergripande kontroller till snedvridning av den inre marknaden och till olika villkor för EU:s exportörer?

(19) Hur skulle ni vilja förbättra tillämpningen av övergripande system inom EU?

Till exportörer:

(20) Har ni stött på situationer där ett övergripande system har införts för er exporttransaktion medan era konkurrenter har fortsatt att handla med samma produkter och eventuellt till samma slutanvändare eller destination? Vänligen beskriv.

5.4. Kontroller av transitering och förmedling

Genom förordning (EG) nr 428/2009 infördes helt nya kontroller av förmedlingsverksamhet och transitering. När det gäller förmedling krävs ett tillstånd för verksamhet som bedrivs från EU om transaktionen gäller produkter med dubbla användningsområden från ett tredjeland till ett annat. När det gäller kontroller av transitering har medlemsstaterna befogenhet att förbjuda en särskild transitering av icke-EU-varor, men den territoriella giltigheten för förbudet är begränsad till den utfärdande medlemsstaten.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(21) Vilken är nyttan av de nuvarande kontrollerna av förmedlingsverksamhet?

(22) Skulle det finnas ett behov av att utöka tillämpningsområdet för dessa kontroller så att de också skulle omfatta transaktioner från EU till tredjeländer?

(23) Hur fungerar det nuvarande kontrollsystemet för transitering? Vilka effekter har den begränsade territoriella giltigheten för förbuden?

5.5. Ytterligare kontroller som införts av medlemsstaterna

Förordningen om produkter med dubbla användningsområden ger medlemsstaterna möjlighet att införa vissa ytterligare nationella åtgärder gällande produkter med dubbla användningsområden. Sådana ytterligare åtgärder planeras bland annat i förhållande till övergripande kontroller (artikel 4.5), kontroller av förmedling, transitering och överföring inom EU samt med beaktande av ytterligare förteckningar över produkter som omfattas av kontroller på grund av den allmänna säkerheten eller de mänskliga rättigheterna (artikel 8).

Att nationella åtgärder är tillåtna inom så stora områden tyder på betydande skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller omfattningen av nödvändiga kontroller av produkter med dubbla användningsområden.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(24) Hur påverkas ni av de bestämmelser i förordningen om produkter med dubbla användningsområden som tillåter införande av ytterligare kontroller av medlemsstaterna?

(25) Hur påverkar dessa ytterligare nationella kontroller konkurrenskraften, handelsflödena och säkerheten?

5.6. Kriterier som används för att avgöra om ett exporttillstånd

I förordningen om produkter med dubbla användningsområden ingår i artikel 12 en förteckning över de kriterier som ska användas för att bedöma ansökningar om tillstånd. Det som är positivt är att förordningen innehåller ett antal flexibla kriterier som gäller i hela EU. Negativt är dock att dessa kriterier kan vara för allmänna till sin karaktär vilket lämnar utrymme för varierande tolkningar.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(26) Tycker ni att de kriterier som anges i artikel 12 är tillräckligt tydliga och exakta?

(27) Finns det ett behov av att i högre grad samordna de kriterier som används av medlemsstaterna för att bedöma ansökningar om exporttillstånd? Om så är fallet, hur?

5.7. Avslag

Artikel 13 i förordningen om produkter med dubbla användningsområden omfattar ett antal detaljerade bestämmelser om utfärdande av avslag av exporttillstånd, samråd och informationsutbyte bland medlemsstaterna. Enligt förordningen ska medlemsstaterna se över sina avslag vart tredje år med tanke på deras återkallande, ändring eller förlängning.

Frågor:

Till alla tillståndsgivande myndigheter:

(28) Vad anser ni om det nuvarande systemet för avslag och mekanismen för samråd om avslag? Hur kunde denna mekanism förbättras?

(29) Med tanke på den mängd arbete som krävs för att utföra en översyn och antalet avslag i kraft, vilka är era åsikter om att införa en treårig giltighetsperiod för varje avslag - efter vilken, ifall ingen ändring eller förlängning skett, avslag automatiskt skulle återkallas?

5.8. Kontroller av överföring inom EU

Förordningen om produkter med dubbla användningsområden innehåller bestämmelser enligt vilka det krävs kontroller av överföring av vissa produkter, förtecknade i bilaga IV i förordningen, mellan EU:s medlemsstater. Det oaktat undantar relevanta bestämmelser i

förordningen vissa EU-projekt från tillämpningsområdet för dessa kontroller. Dessutom förefaller det finnas några medlemsstater som inte tillämpar dessa kontroller fullständigt på grund av att det finns tidigare ingångna internationella åtaganden som fortfarande är i kraft.

Kommissionen har vid flera tillfällen tagit emot feedback från berörda parter om att dessa kontroller inom EU i onödan hindrar samarbete på olika projekt bland EU:s medlemsstater eftersom inte endast konkreta produkter omfattas av kontroll, utan även den relevanta tekniken. Kontroller av överföring inom EU gör det väldigt komplicerat att inkludera leverantörer eller underleverantörer baserade utanför den huvudsakliga medlemsstaten i ett projekt. Detta gäller även under anbudsfasen. Följaktligen lider samarbete mellan företag belägna i olika medlemsstater. Detta är fallet särskilt inom sektorn för kärnteknik[9].

Kontroller av överföring inom EU kan även få den missriktade effekten att de minskar konkurrenskraften hos EU-företag som arbetar i mer än en EU-medlemsstat jämfört med konkurrenter från tredjeländer.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(30) Vad anser ni om det nuvarande systemet för kontroller av överföringar inom EU? Har ni iakttagit skillnader i förfarandena mellan medlemsstaterna?

(31) Är det lämpligt att tillämpa samma nivå av bedömning för överföringar inom EU och för exporter till tredjeländer?

(32) Hur kunde bestämmelserna om kontroll av överföring inom EU förbättras?

Till exportörer:

(33) Hur påverkar kontroller inom EU ert företag och den inre marknaden? Påverkar dessa kontroller er konkurrenskraft gentemot exportörer från tredjeländer som exporterar varor till EU? Beskriv närmare.

(34) Ungefär hur lång tid behövs för att erhålla en licens för en överföring av en produkt listad i bilaga IV inom EU?

Till tillståndsmyndigheter:

(35) Vilka åtgärder kunde vidtas för att lätta på kontroller av överföring inom EU och samtidigt säkerställa att internationella förpliktelser iakttas?

5.9. EU:s kontrollförteckning

EU:s förteckning över kontrollerade produkter som anges i bilaga I till förordningen om produkter med dubbla användningsområden ligger till grund för identifieringen av vilka produkter som ska omfattas av exportkontroll och vilka produkter som inte ska det. EU:s förteckning utgör en konsoliderad version av den kontrollförteckning som godkänts av de internationella exportkontrollordningarna plus några ytterligare produkter. Förteckningen

[9] Det bör framhållas att kontroller av överföringar av kärnmaterial inom EU också är knutna till tilläggsprotokollet med IAEA.

innehåller en rad kriterier och parametrar med hjälp av vilka man besluter om en visst produkt omfattas av exportkontroll eller inte. Med tanke på dess avgörande roll i exportkontrollprocessen bör EU:s kontrollförteckning tillämpas på ett enhetligt sätt i alla EU:s medlemsstater, så att samma kontrollnivå uppnås i hela EU.

Frågor:

Till alla berörda parter:

(36) Hur skulle ni betygsätta kvaliteten på EU:s kontrollförteckning? Uppdateras den tillräckligt regelbundet?

(37) Har ni erfarit några skillnader i tolkningen av uppgifterna i kontrollförteckningen i de olika EU-medlemsstaterna? Beskriv närmare.

(38) Är EU:s kontrollförteckning märkbart strängare än tredjeländers kontrollförteckningar? Har detta någon gång orsakat er några problem?

6. HUR EXPORTKONTROLLERNA FÖR PRODUKTER MED DUBBLA ANVÄNDNINGSOMRÅDEN HAR UTVECKLATS INOM EU

6.1. Mot en ny modell för exportkontroll inom EU

EU:s nuvarande ramar för exportkontroll har tydliga för- och nackdelar. Om man bortser från skillnaderna gällande de viktigaste principerna för exportkontroller i EU är det uppenbart att dessa ramar kommer att behöva utvecklas under de kommande åren för att möta de utmaningar som uppstår i en värld i snabb utveckling. Nya hot mot vår säkerhet tillsammans med tekniska framsteg som leder till ökad tillgång på känsliga produkter kommer att innebära att vissa stegvisa förändringar kan behöva ske inom EU:s system.

Nya idéer tar ibland lång tid att genomföra. Möjligheten som skapas genom denna grönbok bör användas för att inhämta åsikter om möjliga reformområden och målsättningar för åtgärder så att det nödvändiga förberedande arbetet kan utföras så tidigt som möjligt.

Syftet med detta avsnitt i grönboken är att inleda en debatt om framtida strategiska alternativ för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden på EU-nivå.

6.2. Strategiska mål och EU:s riskbaserade exportkontroller

Exportkontroller kommer även framöver att styras av behovet av att hindra känsliga produkter från att användas för spridning eller för militära ändamål av både statliga och icke-statliga aktörer. Det strategiska målet för EU:s exportkontroller kommer därför att fortsätta att vara inriktat på att säkerställa full överensstämmelse med internationella icke-spridningsavtal. De verktyg som behövs för att uppnå detta mål kan dock behöva utvecklas med tiden.

Utvecklingen under de senaste åren har visat att en viss prioritering av åtgärder kan behövas när det gäller exportkontroller. Den moderna världen kännetecknas av att tillgången på vissa produkter ständigt ökar vilket påskyndar globaliseringen och nya affärsmetoder som omfattar leveranskedjor som sträcker sig över flera kontinenter. Företag som utvecklar eller har tillgång till kontrollerade produkter eller teknik är ofta av multinationell karaktär och kräver snabb överföring av kontrollerad teknik för sin dagliga affärsverksamhet. Även för mindre företag belägna i ett enskilt land innebär bedrivande av affärsverksamhet i dagens värld konkurrerande över hela världen. Att kunna nå snabba resultat och i tid är en viktig del av dagens dynamiska näringsliv.

Det är befogat att anta att export av produkter med dubbla användningsområden i framtiden kommer att fortsätta att stå för en betydande del av EU:s handel och att denna handel i de allra flesta fall kommer att fortsätta att bedrivas för legitima ändamål. Det kommer dock även i framtiden att finnas en liten grupp länder och kriminella organisationer som kommer att vara intresserade av att få tillgång till dessa varor på grund av möjligheten att använda dem för militära ändamål. Lösningen på detta problem är i åtgärder och strategier som är anpassade till dagens värld. Den tekniska utvecklingen och det ökande antalet transaktioner som genomförs utgör en ständigt växande belastning för de begränsade resurserna hos myndigheterna för exportkontroll. Fullständigt riskbaserade kontroller på alla nivåer i exportkontrollprocessen verkar vara den enda lösningen för framtiden.

Samtidigt borde EU:s inre marknad och den gemensamma handelspolitiken utnyttjas maximalt. EU utgör en unik ekonomisk miljö som gör det möjligt för företag att skarvlöst

bedriva verksamhet i flera eller alla medlemsstater och därigenom ger dem den underliggande styrkan att konkurrera globalt. Det verkar vara nödvändigt att koncentrera insatserna på att se till att skillnaderna mellan olika strategier i medlemsstaterna inte äventyrar denna konkurrenskraft.

Följaktligen kan det bli nödvändigt att börja arbeta mot en mer utvecklad riskbaserad modell för EU:s exportkontroller, där de begränsade resurserna investeras i att kontrollera produkter med högst risk. För att det ska fungera, måste följande säkerställas:

- En gemensam strategi för riskbedömning bör användas av alla myndigheter för exportkontroll.
- Ett ökat systematiskt utbyte av information om tvivelaktiga transaktioner och utfärdade licenser.
- Det nationella generella exporttillståndet bör successivt avvecklas till förmån för EU:s generella exporttillstånd.
- En gemensam strategi för övergripande kontroller bör utarbetas.
- En tillfredsställande lösning på problemet med kontroller av överföring inom EU måste hittas.
- Efterlevnaden måste kontrolleras på ett samordnat sätt i hela EU, med förbättrad tillgång till relevant information för tullen.

Enligt denna modell skulle medlemsstaterna bibehålla kontrollen över sin exportkontrollpolitik eftersom de även fortsättningsvis skulle kunna förhindra export om deras säkerhetsintressen står på spel. På det hela taget skulle en verklig gemensam strategi för exportkontroller införas i hela EU, vilket leder till:

- Lika behandling av exportörer
- Ett förbättrat klimat för företagens verksamhet.
- Förstärkt kontroll av de mest riskfyllda transaktionerna.
- Förstärkt export från EU.

Som en följd av detta kunde både säkerheten och EU:s konkurrenskraft ökas. Konceptet för en ny EU-modell för exportkontroll diskuteras mer i detalj nedan.

6.3. Organisation av EU:s exportkontroller i framtiden

Strategin för exportkontroller enligt den modell som beskrivs ovan skulle i grunden likna EU:s nuvarande system för exportkontroll i och med att en rad nationella myndigheter för exportkontroll skulle ansvara för de beslut om licenser som fattas inom deras respektive medlemsstater. Denna strategi skulle garantera att subsidiaritetsprincipen iakttas och att det även fortsättningsvis finns en nära koppling mellan exportörer som är verksamma i en viss medlemsstat och de myndigheter som ansvarar för utfärdandet av exporttillstånd och kontrollerar att bestämmelserna följs.

Samtidigt skulle de nationella myndigheter som har att göra med kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden systematiskt börja arbeta närmare varann genom ökad användning av gemensamma IT-verktyg, bättre informationsutbyte och gemensamma förfaranden för riskbedömning. Denna struktur skulle på många sätt likna den nuvarande nivån av samarbete mellan tullmyndigheterna i EU. Det systematiska samarbete som finns mellan EU:s tullmyndigheter är en modell som myndigheter för exportkontroll bör sträva efter.

Frågor:

(39) Vad anser ni om en eventuell ny modell för exportkontroll som bygger på ett nätverk av befintliga tillståndsgivande myndigheter som verkar enligt mer gemensamma regler?

6.4. Gemensamma riskbedömningar och lämpliga översynsförfaranden

För att uppnå den erforderliga harmoniseringsgraden med avseende på exportkontrollförfaranden är det nödvändigt att enas om en gemensam strategi för riskbedömning som kan användas i hela EU vid beslut om exportkontroll. En sådan gemensam strategi för riskbedömning bör i grunden leda till att liknande beslut fattas om liknande situationer, inklusive övergripande ("catch all") fall. Detta skulle innebära att situationer där tillståndsgivande myndigheter kommer fram till olika slutsatser i liknande situationer skulle undvikas.

I kombination med själva strategin för riskbedömning kommer eventuellt lämpliga översynsmekanismer att behöva inrättas för att se till att lika villkor för exportörerna i EU upprättas.

Frågor:

(40) Vad anser ni om inrättandet av en gemensam strategi för riskbedömning som skulle användas av alla tillståndsgivande myndigheterna vid tillståndsförfaranden?

6.5. Systematiskt informationsutbyte

Tillförlitlig information är grunden för effektiva och stabila exportkontroller. Utan tillgång till lämplig information har de tillståndsgivande myndigheterna inte en tillräckligt fast grund för att fatta kvalificerade beslut om specifika exporttransaktioner. Två typer av information bör tydligt åtskiljas:

- För det första, säkerhetsrelaterad information – denna typ av information samlas in av medlemsstaterna inom deras nationella säkerhetsprerogativ. Den förblir utanför räckvidden för den nuvarande grönboken och bör endast utbytas på ett sätt som medlemsstaterna anser lämpligt. Såsom framgår av dokumentet med nya handlingslinjer som antagits av rådet kunde dock analyskapacitet på EU-nivå användas bättre.

- För det andra, information som direkt härrör från exportkontrollförfaranden – denna typ av information omfattar uppgifter om exportörer, beslut om licenser, tvivelaktiga personer och enheter och avslag. Förbättring av denna typ av informationsutbyte borde stå i centrum för EU:s insatser.

För närvarande utbyts information som är relevant för exportkontroller främst på en informell bilateral nivå. Systematiskt utbyte av information sker enbart vid avslag från de tillståndsgivande myndigheterna och även detta görs med en minimal utförlighet. Avslag utväxlas i syfte att undvika att en medlemsstat tillåter en export som liknar en annan transaktion som har avslagits av en annan medlemsstat, s.k. "undercutting". Det som är intressant är att nivån av systematiskt informationsutbyte om avslag i EU:s 27 medlemsstater inte överstiger det som utbyts mellan de länder som tar del i de internationella exportkontrollordningarna, vilka omfattar ungefär 50 stater. I en del fall utbyts mer information med vissa internationella organisationer än med handelspartner inom EU. Exempelvis på kärnkraftsområdet ger medlemsstaterna information åt Internationella atomenergiorganet (IAEA) om licensierade överföringar av kärnmaterial och en del medlemsstater ger t.o.m. IAEA information om upphandlingsförfrågningar. Det verkar därför finnas en viss obalans gällande det systematiska informationsutbytet med tanke på integrationsnivån som EU har uppnått och förekomsten av en utåt sett gemensam exportpolitik.

För att säkerställa att strukturen för EU:s framtida exportkontroll fungerar som förväntat bör ett systematiskt informationsutbyte äga rum i fråga om olika aspekter av exportkontroller. Detta skulle omfatta åtminstone följande:

- Uppgifter om de licenser som utfärdats av EU:s medlemsstater.
- Uppgifter om exportörer som är engagerade i export av produkter med dubbla användningsområden.
- Uppgifter om exportörer som är registrerade för användning av generella exporttillstånd.
- Tvivelaktiga personer och enheter som försöker handla upp produkter med dubbla användningsområden.

Att sammanställa sådan information skulle å ena sidan säkerställa att tillståndsmyndigheterna har den nödvändiga bakgrunden om licensfrågor som behövs för att säkerställa en enhetlig tillämpning av exportkontroller inom EU. Å andra sidan skulle tillgång till denna information möjliggöra en effektivare tillämpning vid EU:s gränser eftersom olika transaktioner enkelt kunde dubbelkontrolleras mot förteckningar över giltiga licenser och exportörer.

Frågor:

(41) Vad anser ni om modellen för informationsutbyte som beskrivs ovan?

(42) Vilka andra typer av information skulle behöva utbytas mellan tillståndsgivande myndigheter för att säkerställa en enhetlig tillämpning av exportkontroller inom EU?

6.6. Utvidgning av omfattningen av EU:s generella exporttillstånd

För att säkerställa effektiva exportkontroller enligt den nya modellen för exportkontroll måste man komma överens om vilka insatser som ska prioriteras. Många av EU:s medlemsstater samt flera tredjeländer prioriterar redan sitt arbete genom att låta transaktioner med låg risk omfattas av förenklade exportförfaranden enligt allmänna licenser. Inom själva EU har inte mindre än sju medlemsstater nationella generella exporttillstånd i kraft vilket gör det möjligt att med minsta möjliga formaliteter exportera flera kontrollerade produkter till ett stort antal

destinationer. Sådana allmänna tillstånd underlättar i hög grad export för företag som har tillgång till dem och möjliggör tillståndsmyndigheter att avsätta resurser för att i detalj bedöma fler transaktioner med hög risk.

På EU-nivå är för närvarande ett generellt EU-exporttillstånd i kraft vilket möjliggör export av de flesta kontrollerade produkter till sju destinationer. I syfte att utvidga fördelarna med allmänna tillstånd för exportörer i hela EU föreslog kommissionen 2008 att sex nya generella exporttillstånd skulle införas.

Kommissionen anser att ytterligare insatser kommer att krävas i framtiden för att utvidga tillgängligheten till EU:s generella exporttillstånd, särskilt på områden där vissa medlemsstater redan har nationella generella exporttillstånd i kraft. Frågan hänger nära samman med hur risker bedöms inom EU. För närvarande leder olika strategier för riskhantering till diametralt olika slutsatser bland medlemsstaterna gällande de potentiella omfattningen av EU:s generella exporttillstånd. Transaktioner som anses ha tillräckligt låg risk för att tas med i nationella generella exporttillstånd i vissa medlemsstater, betraktas av andra att vara alltför riskfyllda och kräver därför individuella licenser. Ur kommissionens synvinkel borde sådana situationer dock inte förekomma på en inre marknad eftersom de å ena sidan öppnar dörren för kringgående och å andra sidan skapar olika villkor för aktörer i EU. Följaktligen borde det vara möjligt att nå breda avtal om exporter med låg risk. Särskilt med tanke på den vida omfattningen av flera nationella generella exporttillstånd som redan är i kraft och den stora omfattningen av allmänna licenser som är tillgängliga i tredjeländer bör EU kunna enas om nya allmänna generella EU-exporttillstånd. För att skydda nationella prerogativ på säkerhetsområdet kunde vissa säkerhetsklausuler införas i dylika allmänna generella EU-exporttillstånd, vilket skulle göra det möjligt för medlemsstaterna att vid behov blockera sådana transaktioner som skulle kunna äventyra deras väsentliga säkerhetsintressen. Om man kan komma överens om en sådan gemensam strategi kunde man gradvis avveckla användningen av nationella generella exporttillstånd.

I avsaknad av avtal om nya allmänna generella EU-exporttillstånd i kombination med avvecklingen av nationella generella exporttillstånd måste man beakta möjligheten att utvidga de nationella generella exporttillståndens tillgänglighet för exportörer från alla EU-medlemsstater.

Frågor:

(43) Vad anser ni om idén om att gradvis avveckla de nationella generella exporttillstånden om de skulle ersättas med EU:s generella exporttillstånd? Sådana generella EU-exporttillstånd skulle ha en liknande omfattning gällande produkter och destinationer, men skulle vara tillgängliga för exportörer i alla EU-medlemsstater.

(44) Vilka nya typer av generella EU-exporttillstånd skulle ni vilja se införas i EU?

(45) Hur jämför ni de för närvarande tillgängliga generella EU-exporttillstånden EU001 och de nationella generella exporttillstånden med liknande typer av tillstånd som finns tillgängliga i tredjeländer (till exempel licensundantag i USA)?

6.7. En gemensam strategi för övergripande kontroller

Möjligheten att förbjuda en exporttransaktion gällande en produkt som inte uttryckligen finns med i EU:s kontrollförteckning, men som ändå kunde användas för spridningsändamål, är en

grundläggande del av systemen för exportkontroll världen över. Sådana övergripande kontroller är nödvändiga för att säkerställa att produkter som kan bidra till spridning eller militära program inte når sådana program i situationer där deras tekniska parametrar faller precis under tröskeln för kontroll eller produkterna ännu inte har tagits med i kontrollförteckningen. Följaktligen är övergripande kontroller en logisk utvidgning av kontroller av produkter i förteckningen.

Användning av övergripande kontroller är alltid svårt, men skapar särskilda utmaningar inom EU med tanke på behovet av att säkerställa lika villkor för exportörerna i EU. Två särskilda problem har dykt upp vid tillämpningen av övergripande kontroller i EU:

– För det första, om en medlemsstat inför en övergripande kontroll och därför kräver ett tillstånd för export av en särskild produkt påverkas liknande transaktioner i andra medlemsstater inte. Detta innebär att en exportör i en medlemsstat kan åläggas att gå igenom ett tillståndsförfarande medan konkurrenter i andra medlemsstater fortsätter att exportera utan några begränsningar. Förordningen om produkter med dubbla användningsområden ger för närvarande medlemsstaterna endast möjlighet att underrätta varandra om införda övergripande kontroller, men det krävs inte att de följer sådana upplysningar. Följaktligen säkerställs inte lika villkor för exportörerna i EU och säkerhetsmålen uppfylls inte eftersom berörda parter kan se sig omkring i EU för att få tillgång till produkter.

– För det andra, om en medlemsstat avslår ett exporttillstånd till följd av en övergripande kontroll vidtar andra medlemsstater inte nödvändigtvis de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra "no-undercut"-principen, dvs. att medlemsstater inte tillåter en export som avslagits av en annan medlemsstat. Även om det enligt förordningen om produkter med dubbla användningsområden krävs att medlemsstaterna ska se efter i förteckningen över giltiga beslut om avslag innan de utfärdar ett tillstånd och rådfråga varandra vid fall av liknande transaktioner, har kanske inget tillståndsförfarande överhuvudtaget genomförts i en del medlemsstater då det gäller övergripande situationer. Även om en export avslås av en medlemsstat kan konkurrenter i andra medlemsstater fortsätta att bedriva handel utan några begränsningar, vilket tydligt strider mot principen om lika villkor för exportörerna i EU och ifrågasätter meningen med att införa sådana kontroller över huvud taget.

De problem som konstaterats ovan är nära sammankopplade med frågan om att olika EU-medlemsstater använder olika strategier för riskbedömning. I grunden måste man undvika situationer där en medlemsstat anser att en transaktion är för riskabel för att tillåtas på grund av fara för spridning medan andra medlemsstater fortsätter att exportera produkter i liknande eller identiska situationer.

I framtiden kan medlemsstaterna omfattas av ett obligatoriskt utbyte av information om införda övergripande kontroller och orsakerna bakom deras beslut. Man bör också överväga att skapa en övergripande kontroll som omfattar hela EU. Genom en sådan mekanism och i särskilda situationer kunde en berörd medlemsstat eller grupp av medlemsstater be kommissionen att utfärda ett tillståndskrav som gäller i alla 27 EU-medlemsstater och är giltigt en viss tidsperiod. Tullmyndigheter inom EU kunde sedan uppmanas att vara särskilt uppmärksamma på vissa specifika typer av transaktioner. Att införa en sådan gemensam strategi skulle innebära att situationen skulle bli stabilare för exportörer inom EU samtidigt

som säkerhetsinsatserna skulle få ett starkt uppsving eftersom eventuella spridare effektivt skulle hindras från att se sig omkring efter vissa produkter i EU.

Mer eftertanke måste ägnas åt frågan om hur man ska säkerställa att "undercutting" (dvs. att en medlemsstat tillåter en export som en annan medlemsstat avslagit) inte äger rum när en medlemsstat har utfärdat ett avslag till följd av en övergripande kontroll. I detta avseende skulle man kunna överväga att stärka tullmyndigheternas roll eller eventuellt att skapa tillfälliga förteckningar över nya kontrollerade produkter som grundar sig på beslut om avslag som nyligen har utfärdats. Med en sådan tillfällig förteckning skulle man införa licenskrav för export av vissa produkter (som inte finns i EU:s kontrollförteckning) till vissa destinationer och därigenom skulle medlemsstaterna åläggas att bedöma dessa exporttransaktioner baserade på gemensamma regler.

Frågor:

(46) Skulle ni stödja idén om att medlemsstaterna åläggs att utbyta information om övergripande kontroller (tillståndskrav), vilket skulle ersätta den nuvarande strategin om frivilligt informationsutbyte?

(47) Skulle ni stödja inrättandet av en mekanism för utfärdande av en övergripande kontroll som omfattar hela EU?

(48) Vad anser ni om inrättandet av tillfälliga förteckningar över produkter och destinationer som skulle omfattas av kontroller enligt universalbestämmelser?

6.8. Att arbeta för en fullt integrerad inre marknad för produkter med dubbla användningsområden

En diskussion om EU:s framtida modell för exportkontroll skulle vara ofullständig utan hänsyn till frågan om överföringar inom EU, som även fortsättningsvis är en av de få undantagen från principen om fri rörlighet för varor inom EU. Vid en tidpunkt då vissa förenklingsåtgärder skulle kunna avtalas gällande överföringar av militära produkter inom EU, verkar skälen för att upprätthålla kontroller av överföring av produkter med dubbla användningsområden inom EU vara något svårbegripliga. Det är svårt att på en inre marknad motivera det faktum att överföringar inom EU omfattas av i stort sett identiska tillståndsförfaranden som export till tredjeländer. Problemet förvärras av bristen på tydliga harmoniserade förfaranden för beviljande av tillstånd för överföring inom EU. Under flera års tid har den successiva EU-lagstiftning som rör exportkontroll lämnat utrymme för möjligheten att sådana kontroller kan tas bort efter ytterligare steg mot harmonisering av exportkontroller i EU. Tyvärr inga har framsteg hittills skett.

Kontroller av överföring inom EU hämmar utvecklingen eftersom företagen i möjligaste mån försöker undvika gränsöverskridande samarbete som kräver omständliga tillståndsförfaranden och dokumentation. Det finns i dag ett antal storskaliga projekt för vilka det för närvarande krävs ett stort antal licenser, vilka avsevärt skulle kunna dra nytta av en mer rationaliserad strategi för kontroller av överföring inom EU.

Inom ramen för en ny modell för EU:s exportkontroll bör ordentliga insatser göras med målet att få bort kontrollerna av överföring av produkter med dubbla användningsområden inom EU. När det av säkerhetsskäl är nödvändigt skulle man kunna överväga alternativa sätt att säkerställa att ingen avvikelse har ägt rum, inklusive:

– Ökad användning av kontrollmekanismer efter leverans.

– Förteckningar över certifierade slutanvändare i EU som skulle kunna få särskilda produkter/teknik som för närvarande finns förtecknade i bilaga IV.

Som en första fas av arbetet inom detta område skulle man åtminstone kunna lätta på dokumentationskraven och införa allmänna tillstånd för vissa produkter.

Frågor:

(49) Skulle ni stödja målsättningen att gradvis minska kontrollerna av överföring inom EU?

(50) Skulle ni stödja tanken att ersätta licenskrav för överföringar inom EU med kontrollmekanismer efter leverans?

(51) Stöder ni idén att ersätta licenskrav för överföringar inom EU med det ovan beskrivna systemet av certifierade slutanvändare?

(52) Har ni några andra idéer som skulle möjliggöra en progressiv minskning av kontroller av överföring inom EU?

6.9. Förbättrad tillämpning av exportkontroller

Tullen tillämpar lagstiftningen om exportkontroll i två steg, nämligen på det ställe där exportförfarandet för varorna inleds och vid EU:s gräns. För tillfället utförs detta på basis av den väldigt begränsade information som är tillgänglig för de verkställande myndigheterna.

Genom de förbättringar av mekanismerna för informationsutbyte som beskrivits ovan kunde de verkställande myndigheterna få tillgång till sammanställd information om giltiga licenser, registrerade exportörer samt tvivelaktiga enheter, vilken kunde användas för att bättre identifiera riskfyllda transaktioner och inrikta genomförandeinsatserna på dem.

Man bör även ytterligare överväga hur man bättre kunde använda statusen som godkänd ekonomisk aktör i exportkontrollprocessen.

Frågor:

(53) Vilken typ av information skulle tullmyndigheterna behöva för att på ett korrekt sätt tillämpa exportkontroll vid EU:s gränser?

(54) Skulle tullen ha kunna dra nytta av att ha tillgång till sammanställd information om licenser som utfärdas i EU och förteckningar över exportörer som erhållit licenser?

(55) Hur skulle statusen som godkänd ekonomisk aktör kunna användas inom ramen för exportkontroll?

7. SLUTSATSER

7.1. Nästa steg

Denna grönbok är utformad för att inleda översynen av EU:s system för kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden i enlighet med artikel 25 i förordning (EG) nr 428/2009. Det ungefärliga tidsplanen för de kommande stegen anges nedan:

- 31 oktober 2011 – avslutande av samråd
- januari 2012 – rapport om grönbokens resultat
- september 2012 – formell rapport till Europaparlamentet och rådet enligt artikel 25
- 2013 – 2014 – förslag till ändring av förordningen om produkter med dubbla användningsområden.

7.2. Samrådsperiod

Alla berörda parter uppmanas att lämna sina synpunkter om de frågor som anges ovan. Bidrag ska sändas i elektroniskt format senast den **31 oktober 2011** till följande e-postadress: TRADE-F1-DU-CONSULT-2011@ec.europa.eu.

7.3. Offentliggörande av kommentarer

Kommissionen planerar att publicera eller sprida de detaljerade kommentarer som erhålls till denna grönbok. Om ni vill att era kommentarer ska behandlas konfidentiellt ska detta tydligt anges i ert svar.